

J. M A S S E N E T :

THAÏS

J. MASSENET:

Thaïs

*Opera v treh dejanjih (6 slikah) po romanu A. France-a napisal
L. Gallet, prevel N. Štritof*

Dirigent: D. ŽEBRE

Režiser: C. DEBEVEC

Osebe:

Athanael, puščavnik	B. Popov
Nicias, mlad filozof	J. Lipušček
Palemon, star puščavnik	F. Lupša
Suženj	F. Langus
Thaïs, igralka in kurtizana	V. Heybalova
Krobila, sužnja	E. Kržetova
Mirtala, sužnja	V. Bukovčeva
Albina, opatinja	F. Golobova

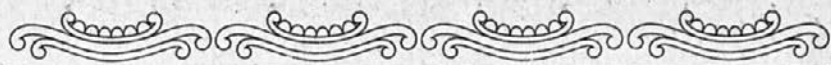
Puščavniki: Kobal, Gašperšič, Smrekar, Štular, Škabar, Drobnič,
Gregorin, Sekula, Marenk.

Plešejo: G. Bravničarjeva, S. Japljeva, M. Remškarjeva, M. Kürbos,
D. Pogačar in baletni zbor.

Vodja zbora: S. HUBAD

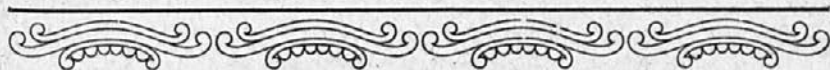
Koreograf: P. GOLOVIN

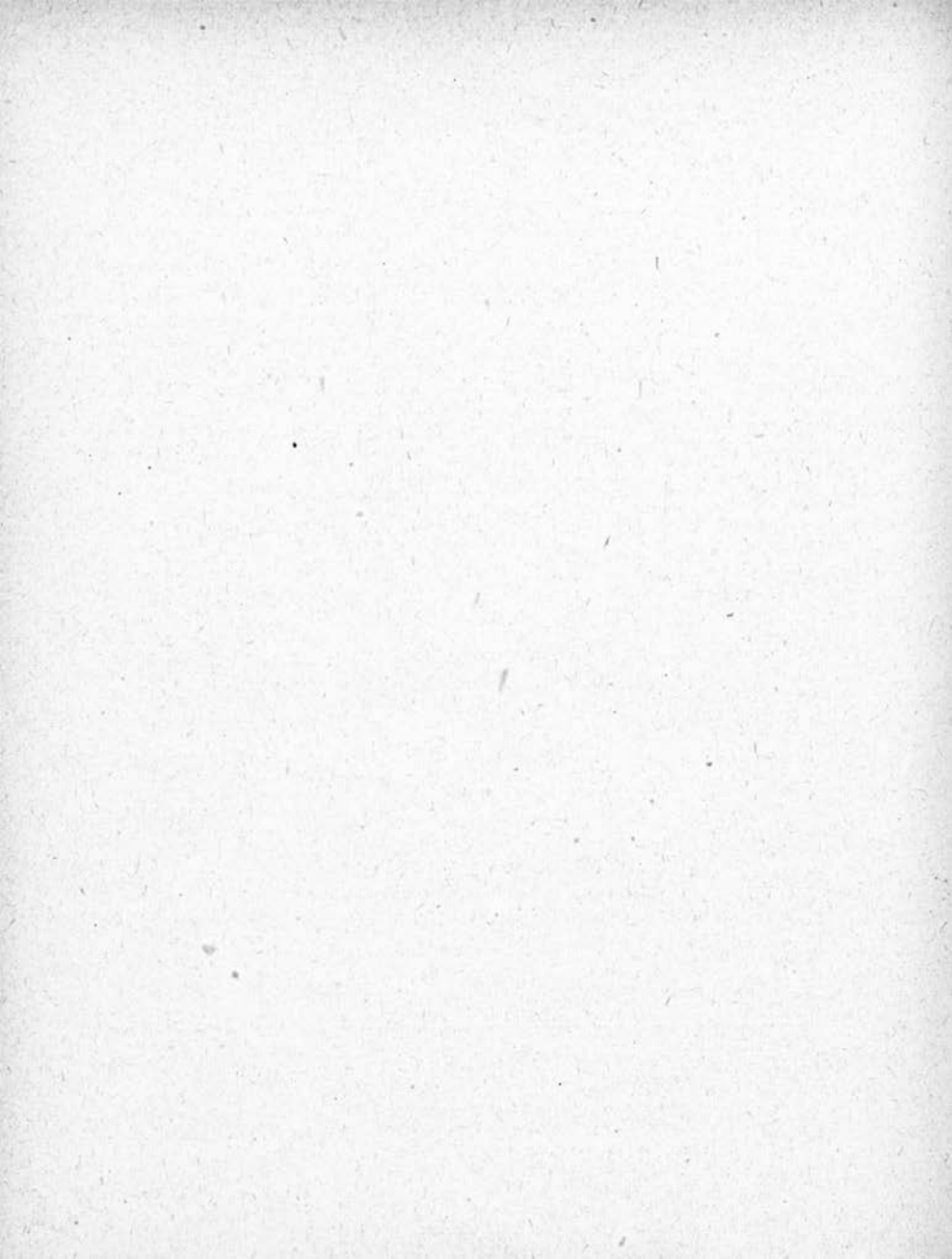
Kostimi: J. Vilfanova

J. M A S S E N E T :

THAÏS

Vilko Ukmar:

Dvoje misli

Zopet prihaja ob Massenetovi operi »Thais« v zavest pojem o »prijetni lepoti« — to je o tisti posebni glasbeni lepoti, ki vedno znova teži iz sveta čiste lepote zakonitosti v svet čutnih ugodij, kot da ji je pretesno v takem strogem vzdušju spričo posebne zapepljivosti tega sveta in kot da ji je pretežko popolnoma se odreči vsem tako privlačnim čarom golih prirodnih silnic. Da, da! Tako nekako je bilo s skladateljem samim, ki je vso to glasbo ustvarjal in ki se je prav vsled tega vedno tako zelo rad mudil pri vsebinski snovi takega značaja, da se morda niti prav zavedel ni, kako zelo je bil zapreden v erotično problematiko. »Herodijada«, »Manon«, »Thais«, »Sapho« — štiri opere in vse iztrgane iz srede nabitega erotičnega vzdušja, vse nošene od valov razgrete krvi. In kljub temu, da se povsod vžiga luč, ki kaže pot iz tega ognja, je moč tega sveta vendarle tako velika, da je prepojila s svojo barvo vso Massenetovo glasbo. A to je, kar bi hotel povedati: človeku je nekako hudo, da je tako. Kajti ko poslušáš to glasbo »Thais« te vedno znova prevzema ta močni tok tonskega zvenenja, te očara nek plemeniti zanos, s katerim se razvijajo, širijo in razpenjajo melodične linije, razpletajo ritmi in ubirajo harmonije — tako zelo, da nimaš moči upreti se jim. A ko si se temu toku prepustil in se z njim vzpel v višave, tedaj začutiš, da si prišel z njim v svet lepote, toda nekam premehke, zasanjane in dražljive lepote. In tedaj se ti stoži. Kakšna moč muzikalnega navdiha! Kakšna sila glasbene zajemljivosti! In kako velika in pristna bi bila umetniška vrednost, če bi ne bile — vsaj toliko ne — skaljene s čutnostjo barve tega doživetja!

Močno zajame dušo vsebinski zapletljaj. Nič čudnega! Saj je iztrgan iz bistva človeške duševnosti, saj je izklesan iz bistvenih duševnih sestavin — iz večne borbe, ki se bije v človeški duši med njeno nižjo in višjo naravo: iz borbe med živaljo in človekom, ki živita v eni podobi in se borita za nadoblast. Dve skrajnosti si stojita v tej drami nasproti: človek, zapreden ves v nagon in človek, zagledan ves v duha. Drug drugemu se upirata, drug drugega zani-kujeta. In prav iz teh skrajnosti, ki se trdovratno vijeta vsaksebi, sledi poguba. Rešitev pa je drugje: v ravnovesju. In ko gledaš ta močni dramatski konflikt, se ti nehote poraja spoznanje, da živi v vsakem človeškem bitju človek in žival, misel in nagon, askeza in strast — in da je morda vendarle smoter na zemlji živečega človeka, da prizna dvojico v sebi, da pa poišče tej dvojici ravnovesje: da prizna strast, pa jo asketično vodi; da prizna nagon, pa ga podredi misli; da prizna žival, pa jo presnovi in predela v — človeka.

DVA SPEVA

iz dveh duševnih svetov

*THAIS: Zrcalce moje zvesto, ti mi povej,
povej, da lepa sem in lepa tudi bom
prav do konca dni.
Da nikdar ne uvenejo rože na mojih ustnih
in da ne potemni sijaj mojih zlatih las,
o, povej,
da lepa sem in lepa tudi bom
prav do konca dni.*

Venomer glas mi neusmiljen grize v uho
Thais, mladost beži, prišel bo dan,
ko več ne boš Thais!
Ne, ne, to ni mogoče!
Ti, boginja, daj, povej mi, kaj bo z mano,
povej, če bo vsega krajš

Venus, nevidljivo navzoča,
Venus, naših temin svetloba,
boginja, povej, o, povej,
da lepa sem in lepa tudi bom
prav do konca dni,
ah, da bom ostala lepa vekomaj!

Poglej nebeško zarjo,
poglej te rdeče rože nebeškega polja!
Glej nebesa, glej, tam so angeli,
tam so preroki in svetniki
prihajajo s smebljajem božjim
v rokah jim vse polno je rož.
Dva serafina z belimi peroti
plavata skoz azur — in kakor si dejal,
položil Sin mi na oči je svoje prste polne luči
ah, in briše sam mi z vek solze.
Jaz slišim zlatih harf brnenje
name pada vonjava presladka
in v duši čutim blaženost nepopisno
ah, opojno blaženost, ki ziblje v sen vse zlo.
Ah, nebo! ... Tam je Bog! ...

Vsebina Thaïs

I. slika. V puščavi blizu Nila. Skupina puščavskih menihov pričakuje odsotnega tovariša Atanaela. Atanael nastopi in se ves razdvojen izpove sobratom, da ga stalno v mislih preganja razuzdana ženska Thaïs, ki jo je, predno je postal menih, dobro poznal in ki bi jo zdaj rad rešil iz nebrzdanega življenja in satanovega objema. Menihi se razidejo počivat po svojih kočah. Med spanjem se Atanaelu prikaže v strastnem prividu Thaïs. Atanael plane pokonci — privid izgine — Atanael pa se kljub Palemonovemu svarilu poda na pot v Aleksandrijo s trdnim namenom, da spreobrne zloglasno grešnico in zapeljivko.

II. slika. V Aleksandriji, na terasi pred Nikijevo hišo. Atanael obišče svojega prijatelja iz mladosti, uživača in nasladneža Nikija. Ta ga sprejme v družbi porednih in lepih suženj Krobile in Mirtale in mu na njegovo vprašanje sporoči, da bo Thaïs vsak čas prišla k njemu na veselico, kjer lahko takoj prične s svojim spreobračanjem in reševanjem. Sužnjama ukaže, da ga primerno oblečeta in uredita za veseljaško družbo. Nastopi Thaïs v družbi častilcev in oboževaljev. Atanael ji pove svoj namen, Thaïs pa se mu roga v obraz in ko se pripravi ob navdušenju spremljevalcev celo na javni pregrešni ples, se Atanael zgrozi in zbeži.

III. slika. Pri Thaïs doma. Vsega naveličana se Thais v hipnem navalu strahu pred starostjo in pred smrtjo vprašuje pred ogledalom, ali je še lepa in ali bo tudi njena lepota ostala večna. V tem razmišljanju jo preseneti Atanael, ki ji je sledil prav na njen dom. V skrajni napesti nasprotujočih si sil molita oba nasprotnika, vsak k svojemu božanstvu, da jima dá moči za preizkušnjo in zmago. Ko se posluži Thaïs skrajnega sredstva, pretrga Atanael svoje

vrhno oblačilo in jo v črni halji asketa zaroti in ji zagrozi z večnim pogubljenjem. Vsa prestrašena in zmedena se zvija Thaïs pod menihovimi neizprosnimi pogledi in besedami in ko se začujejo v dalji še vabeči glasovi ljubimca Nikija, se Thaïs zmede, upre in se v bolnem smehu zruši in vsa razvrvana od bolečine notranjega boja krčevito zaihti.

IV. slika. Na terasi pred hišo Thaïs. Po prečuti noči se vrača Thaïs z veselice domov. Na stopnicah njenega doma jo pričakuje menih. Thaïs mu prizna, da je pripravljena zapustiti svoje dose-danje življenje in mu slediti. Izpove mu svoje misli o ljubezni.

»Ljubezen je redka krepost, redka, in moj greh ni bil z njo, temveč prej zoper njo, O, saj mi ni hudo, vso me je uklenila, le ciljev njenih, žal, nisem umela. Ona brani, da ženska se uda nekomu, naj bo, kdor že je, njen zakon nam veli, da jo vsak z dna srca spoštuje.«

S kipcem boga ljubezni Erosa v roki, prosi Atanaela, naj vsaj tega malega spominčka ne uniči, temveč naj ga pokloni kakemu samostanu. Nič hudega sluteč pripomni, da ji ga je poklonil svojčas še Nikija. To pa zadostuje, da vzbudi v menihu misel na razuzdane preživete strasti in kakor v divjem napadu ljubosumja, ji iztrga kipec in ga trešči v morje. Do mozga preplašena Thaïs se voljno uda menihovemu povelju, da gresta uničit vse njeno bogastvo in posvetno imetje. — Družba zabavajočih se uživačev se naslaja ob bohotnih plesih plesalk, ki jih je naročil za zaključek veselice Ni-kija. Kar stopi med bakantske veseljake Atanael in jim z grozečim glasom napove, da se je Thaïs odrekla svojemu gnusnemu življenju in da je izjavila, da mu bo sledila. Na divje ugovore pijane družbe pojavi sama Thaïs z razpuščenimi lasmi in v spokorniški sivi halji. Ker hočejo prijatelji odhod priljubljene kurtizane nasilno pre-

prečiti, se posluži Nikija zvijače, da vrže med pobesnelo družbo denar, Atanaelu in Thaïs pa se v nastali zmedi posreči uiti. V tem hipu pa buškuje iz Thaïsine hiše požar, rdeč žar občine razuzdane, zidovje se ruši, Nikija in prijatelji pa preplašeni ostrmé pred plamenčim poslopjem.

V. slika. V zelenici. Na dolgi poti v puščavski samostan sta Atanael in Thaïs prispela do male oaze. Na smrt izmučena in krvaveča omahne Thaïs in prosi malo oddiha in okrepčila. Končno se neizprosni menih le omeči in stopi k bližnjemu vodnjaku po kozarček vode in malo sadja. Ko se znova odpravljata na pot, se približajo bele sestre iz samostana in vzamejo Thaïs po Atanaelovem priporočilu seboj. Thaïs se v zadržanem obupu pošlovi, Atanael pa po njenem odhodu klecne na kolena in zaječi: »Videl je ne bom nikdar več! Nikdar več!«

VI. slika. V samostanu pri Belih sestrah. Zbrane na samostanskem vrtu molijo sestre za dušo umirajoče Thaïs. Ko vstopi Atanael, se sestre v molitvi umaknejo v cerkev. Obupani in na rob blaznosti pritirani menih kleče roti Thaïs in ji zatrjuje svojo ljubezen. Toda izpoved in priznanje prihajata prepozno. Zamaknjena v rajske višave in zazrta v nebo izdihne blodna Thaïs odrešena svojo dušo.

RICHARD WAGNER:

TANNHÄUSER

Znane so že posebne značilnosti Wagnerjevega osebne opernega sloga in vemo, da je v njem globoko v glasbo pronikala dramska prvina; vemo, da se je zato glasbeni sestav opazno izpremenil, ker je postal otipljiv nosilec dramske ideje in dogajanja, da je zato vsled močnega umskega povdarka izgubil čisti glasbeni značaj in se podredil pomenski motiviki, da je vsled izrazne nasičenosti nabrekel in da je končno vsled preozke povezanosti glasbe z besedo in njeno sprotno vsebino pevska melodija izgubila samostojni melodični sok ter se presnovila v takoimenovani „Sprachgesang“. Ta poslednja poteza je postala skoroda najznačilnejši pojav wagnerjanske opere. — Na vsebinski plati pa je ta osebni slog dobil svojo posebnost v močnem naslonu na mitos, v katerem je Wagner prav dočutil večnostni odrešujoči nagib človeške problematike, pa s tem obenem tudi opero samo odmaknil od naturalizma, kar operi po njenem dvignjenem, pojočem značaju prav gotovo pristoja.

„Tannhäuser“ je mejni kamen v oblikovanju Wagnerjevega osebne sloga. Z njim je prvič posegel v opisano svojo značilnost, dasiravno ga je motiv Minnesanga še zadrževal nujno na polju čistejše pevske melodioznosti. Vendar je celotni glasbeni zasnutek že uokvirjen v opisani način izraza — poznano „pripovedovanje o Rimu“ je tipičen primer wagnerjanske deklamatornosti.

S to opero pa je Wagner tudi prvič posegel bolj izrazito v mitos. Naslonil se je na ljudsko povest o skrivnem bitju, ki prebiva v zimi globoko v temnem smrečju — „Tann haust“ — se spomladi spusti po deželi in ji prinese toploto, ki jo poleti razgreje v vročino, pa se pred neprijaznostjo jesenskega hlada zopet umakne in si v smrečju poišče novi dom za zimo. Pri tem ga spremlja večni nemir in v večnem nihanju med mrakom in svetlobo se mu prede čas. — Motiv je oplodil skladatelja, ki je potegnil

dejanje iz bajnega v resnični svet, ga postavil v srednji vek in združil v glavni osebi omenjeno mitično bitje s srednjeveškim pevcem Henrikom von Ofterdingen. Junaka je pesniško opremil z notranjim nemirom in z bolečim nihanjem med čutno in duhovno ljubeznijo, ki ju je predstavil z Venero in s plemkinjo Elizabeto, ki mu je posebljena dekliska čistost in svetost. Ta motiv borbe med čutno blodnostjo in med duhovno čistostjo se mu je razrasel v veličastno pesnitev, v kateri se mu odigra najgloblja človeška drama. Opojne sile teme se vale proti jasnini svetlobe in zapredajo človeka, ki tava in bega med obema skrajnostima, nevedoč, kje mu je prava pot in kje rešitev. Odreši ga nedolžna žrtev čistega mladega življenja, ki je znalo ljubiti v popolni osebni odpovedi. Moč te ljubezni je tako silna, da pogazi vse temne moči in tudi razveljavi vse človeške postave, ki ji stopijo nasproti.

Zamisel in realizacija tega dela sta nam že verna zrcalna podoba umetnikovega bistva in njegove duhovne usmerjenosti. Razkrivata nam Wagnerjev izredno živi in pristni umetniški impulz, ki je intuitivno posegal v globino človeške problematike, jo odstiral in urejal po načelih čiste etične zakonitosti. Obenem pa nam potrđita, da je bil Wagner pravi otrok svoje dobe, ki je zapadel duhu časa in se mu podrejal kljub temu da je v svojem dnu vendarle širil ven iz njega. Kljub temu namreč, da je tako močno nagibal v spiritualnost — v skrivnost duhovnega življenjskega bistva, je vendarle tako močno zajel materialistični in intelektualistični val tistega časa, da je dal ta pečat na vso njegovo umetnost. Snov in oblika sta kljub temu, da ju ideja pripenja visoko na nebo, močno odvisni od ču'nega življenjskega izkustva, ki jima potom predstavnega asociativnega doživljanja kaže smer in gradi značaj. Zato mu je zlasti glasbena stran zelo ujeta v razum in v predstavo snovnega sveta — zato se mu celota marsikdaj požene za zunanjim učinkom in nabrekne v izzivalno patetično podobo. Vendarle pa vse to ne more spodnesti velike sile in umetniške pomembnosti Wagnerjevega dela, ki je postalo vsled izrecne sodobnosti in vsled velike notranje moči vrhovni sestavni del operne kulture iz druge polovice preteklega stoletja. Ostalo pa je obenem nosilec in predstavnik ideje o človeku zapadne kulturne sfere tiste dobe.

Gost, komorni pevec dr. Julij Pöltzer

Vtis, ki ga napravi osebnost dr. Pöltzerja po nekaj dneh opazovanja na skušnjah in v razgovorih je nadvse ugoden: ta pevec je duševno in umetniško zrel človek, z veliko kulturo, inteligenten in razgledan, naraven in preprost in tako razorožujoče zaupljiv in odprt, da mora vsakogar osvojiti. Njegov kolegijalni odnos do sopencev je nesebičen, tako prežet od želje po celotnem uspehu za vse sodelujoče in ne za lastni učinek, da mora zbujati spoštovanje.

Kolikor se da sklepati izkušenj, je videti nasprotnik pretiravanja, v katero rad zaide predstavljalec wagnerijskih partij, če se trudi da bi pri ustvarjanju junakov skušal umetno povečati svoj človeški in umetniški format. Dr. Pöltzer ni prijatelj umetnih učinkov, on ustvarja na odru veliko linijo s človeško iskrenostjo in preprostostjo.

Zdi se kod da govori njegova sleherna kretnja sama sebi: Ne bodi več kot to, kar si; a to bodi v vsej resničnosti in žlahtnosti, ki ti je dana . . . To išči v sebi, to dvigaj na dan, to gôji, in bodi vedno pravi človek ter kot tak pravi umetnik.

V tem pevcu živi globoko zaupanje v veličino vsega, kar je ustvarila narava; živi vera v dragocenost misterija človekove bitnosti, v njegovo žlahtnost, živi spoznanje velike skrivnosti, do katere prodrò le redki izvoljenci, Ona je vir vsake resnične umetnosti, je neizčrpna moč in aquavit za vse življenje:

Kdor ima priložnost, da opazuje dr. Pöltzerja tekom skušenj, na odru, ali ko vadi sam na klavirju skale in si ogreva glas, ali poje kake pesmi, — v tistih ustvarjalnih trenutkih, ko je ves koncentriran, napravlja dojem, da se preda neki sili, ki ji prisluškuje z vsem svojim bistvom in izvršuje, kar mu narekuje. On je resni-

čno, — v pravem pomenu besede — „posrednik“ utripa umetnine in njene magične sile.

V razgovorih, ki se najrajši sučejo okrog petja, izdaja, kako mu je ta študij življenska os, kako velja vse njegovo zanimanje preiskovanju izpopolnjevanju in ohranitvi glasu. Kot pevec se zaveda silne odgovornosti in obveznosti, ki mu jo nalaga redko dragoceni dar njegovega glasu.

Dr. Pöltzer je eden izmed dveh najslovitejših wagnerijanskih junaških tenorjev v Reichu in poje kot tak petnajst let vse glavne tenorske vloge v Wagnerjevih delih.

* * *

Nekaj misli o pevski vzgoji

„Brez glasbe bi bilo življenje trud in puščoba“, — pravi Nietzsche. Če si mislimo Boga nad nami, se ne razodeva nikjer določneje, kakor v mogočnih delih večnih mojstrov. Oživotvorjenje in predstavljanje teh del je torej sveta naloga. Izvršena mora biti s čistim srcem, brez misli na povzdig lastne vrednosti, z največjo predanostjo in spoštovanjem do volje in želje avtorja in psihološko pravilno.

Ljudje z lepo postavo, splošno in posebno umetniško inteligenco in zdravim pevskim organom se rodé vsa leta. Naša naloga je, da jih najdemo in izobrazimo. Vojna nas je oropala mnogih darovitih ljudi; iz naše srede mora zrasti nova pevška generacija. V celo mnogo ugodnejših razmerah kakor vladajo danes, ni bilo dobrih pevcev na pretek, kajti njihova izobrazba je dolgotrajna, težka in draga. Po petih ali šestih letih študija so komaj na za-

četku stvari in marsikak pevec je v hudi nevarnosti, da z velikimi partijami občutno škoduje svojemu glasu.

Največja napaka, ki jo zagrešijo mladi pevci je neprestano tuljenje v fortissimu. Vsi mislijo: čim glasnejše, tem boljše! Iz te razvade nastaja često „pregloboko petje“ in marsikdo se je že sam uničil, še predno je stopil na oder. Celo majhen, a dobro postavljen in inteligentno vóden glas preživi za leta največje fenomene v tuljenju, ki postanejo tekom časa vsi pregloboki in neuporabni.

Dobro gojen glas potrebuje vsakodnevni vaj s skalami, ki morajo biti izvedene z največjo točnostjo in natančnostjo in péte s srednjo ali še manjšo močjo. Glas mora ubogati na najrahljši impulz in biti prožen kakor vzmet na uri. Na vseh dinamičnih stopnjah, v vseh legah in na vse vokale mora enako lepo zveneti, šele potem je idealen instrument.

Vsebina

Že v uverturi je nakazan dramatski konflikt, ko se v njej srečujeta in borita za nadoblast dva motiva: motiv Venere in motiv romarjev — prvi predstavnik čutnega in drugi predstavnik duhovnega sveta.

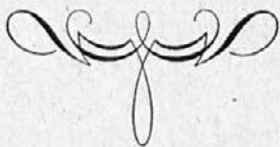
I. DEJANJE V očarljivem podzemnem domu boginje Venere doživlja Tannhäuser vso sladkost nagonskih ljubezenskih željá — v objem boginje same. Vendar spozna, da naslada sama človeka ne more utolažiti, da brez duševnega trpljenja ni pravega življenja in da more le slednje človeka osvoboditi iz suženjstva, v katero ga uklepa čutnost. Zaželi si nazaj na zemljo, na pot človeškega življenja. Z vsem zapeljevanjem, ki ga Venus mojstrsko razvija, ne more zadržati hrepenéčega Tannhäuserja. Z vzklikom „moja rešitev je v Mariji“ raztrga ta poslednjo vez Venerinega čara in najde pot iz njenega objema.

Sprememba: Tako se znajde v dolini pod gradom Wartburg — v vsem sijaju razkošnega pomladnega dne. Zelene trate, nad njimi sonce, na njih vesele črede, ki jih pase pastirček, in polni s pesmijo svoje svireli ozračje pomladnega dneva. Njegova pesem se prede s pesmijo pobožnih romarjev, ki gredo svojo pot v večni Rim. V globokem ganotju in kesu se zruši Tannhäuser. V takem zdvojenem razpoloženju ga najde turinški grof Herman, ki je bil s svojimi plemiči na lovü, ter ga vabi, da ostane pri njem. Vendar ga je do kraja prevzel šele Wolframov poziv, naj ostane pri Elizabeti — jasni spomin na mlado devo mu je dal moči, da je našel tudi v sebi pot v človeški krog.

II. DEJANJE V slavnostni pevski dvorani na Wartburgu, ki je bila pripravljena, da se v njej vrši plemenita borba s pesmimi najslavnejših pevcev, pričakuje v srečni nestrpnosti Elizabeta svoj tihi, neminljivi sën. Tannhäuser vstopi in jo pozdravi v srčni razviharjenosti. Po izrazih srečnega svidenja jo Tannhäuser zapusti, dvorano pa pričinja polniti zbor gostov, ki jih grof Herman in Elizabeta slavnostno sprejemata. Končno se pojavi vseh šest slavnih tekmovalcev — med njimi Tannhäuser. Tekmo prične Wofram von Eschenbach, ki v vznešenih verzih pozdravi družbo in poje slavospev plemeniti, čisti ljubezni. V isto smer so obrnjena tudi pesniška nagnenja vseh ostalih pevcev. Tannhäuserju pa v tem duševnem vzdušju ožive vse omamne predstave ljubezenskih užitkov, ki je bil deležen pri Veneri, vzvihra mu kri in v živi ekstazi prične opevati slast erotičnih užitkov, ki jih pozna le on: „O, vi siromaki, ki niste nikdar užili prave ljubezni, pojdite, pojdite tja v objem Venerin!“ Vsa družba je žaljena v svojih čistih čustvih. Biterolf in za njim ves moški zbor se dvigne z meči nad Tannhäuserja. S svojim telesom ga zaščiti Elizabeta; z molitvijo in z resnimi, blažilnimi besedami pomiri plemiče ter reši Tannhäuserja. Ko se ta zave svojega dejanja, se ves skrušen sesede. In zanj ostane sedaj odprta edino še ena pot, ki mu jo pokaže grof Herman — pot romarja v Rim po odvezo svojih grehov.

III. DEJANJE. V dolino pod Wartburg je dahnila jesen. Romarji se utrujeni od daljne poti vračajo domov. A Tannhäuserja

ni med njimi Dan za dnem jih je pričakovala Elizabeta na križpotju ob velikem hrastu — dan za dnem je čakala nanje s toplo molitvijo k Mariji V predolgem trpljenju in v presilnem hrepenjenju je usihalo njeno mlado življenje. A sedaj so tu — tu so romarji iz daljnega Rima. Razburjena se Elizabeta spusti med nje in išče za njim, ki je luč njenega življenja. Zaman. Ko je zamrla poslednja stopinja odbhajajočih romarjev, poklek e Elizabeta k znamenju in v vroči molitvi prosi Marijo za pomoč; prosi jo za Tannhäuserjevo odrešitev in prosi jo, naj bi smela sama prevzeti nase pokoro zanj. Svojo željo si je izprosila. V tihi, ponižni odpovedi se strta v neizmernem trpljenju poda na svoj dom. Z njo gre smrtna slutnja, ki polni ves prostor in jo ujame v svojo pesniško besedo in v zvenenje svojih strun tudi Wolfram, ki je sočutno spremljal obup mlade deve — Toda Tannhäuser se je vendarle vrnil, a vrnil se je v popolnem mraku, preklet in na večno pogubljen. In ker mu je nebo zaprto, si hoče zopet najti pot v Venerin objem Zapeljive sile pekla ga že obkrožajo. Toda v sočutju in ljubezni ga zadrži Wolfram s spominom na Elizabeto. Ob tem imenu se Tannhäuser zdrzne, se zave in zopet zbere. In kot iz megle se mu izoblikuje bridki prizor: sprevod plemičev in romarjev z odrto krsto Elizabete. „O, sveta Elizabeta, prosi zame!“ — vzklikne še Tannhäuser in se zruši mrtev ob krsti. — Jutranja zarja se razpne nad dolino s svojim blaženim odrešenjem.

Richard Wagner:

Tannhäuser

ROMANTIČNA OPERA V TREH DEJANJIH
PREVEDLA R. L. PETELINOVA

Dirigent: Dr. DANILO ŠVARA - Režiser in scenograf: E. FRELIH

Herman, thüringiški deželni grof	J. Betetto k. g., A. Orel k. g.
Tannhäuser	dr. J. Pöltzer k. g.
Wolfram von Eschinbach	dr. B. Popov
Walther von der Vogelweide	A. Uršič
Biterolf	F. Langus
Heinrich der Schreiber	L. Rakovec
Reinmar von Zweter	L. Korošec
Elizabeta, nečakinja deželnega grofa	V. Heybalova
Venera	M. Kogejeva
Pastir	M. Zakrajškova

Štirje paži: V. Bukovčeva, M. Patikova, M. Zakrajškova, D. Lobetova

Thüringiški vitezi, grofje in plemiči,
plemkinje, stari in mladi romarji itd.

Prvo dejanje: V Hörselski gori pri Eisenachu, dolina pred Wartburgom. Drugo dejanje: Na Wartburgu Tretje dejanje: Dolina pred Wartburgom.

Čas: Začetek 13. stoletja. — Po I. dejanju daljši odmor.

Vodja zbor: S. HUBAD

Koreograf: P. GOLOVIN

Kostimi: J. VILFANOVA